

Punarinta

JO
NESBØ

★ Johnny
Kniga

Jo Nesbø

PUNARINTA

Suomentanut Outi Menna

★
Johnny
Kniga

COPYRIGHT © THE AUTHOR & H. ASCHEHOUG & CO. 2000

ALKUTEOS: RØDSTRUPE

H. ASCHEHOUG & CO., OSLO 2000

SUOMENKIELINEN ENSIPAINOS 2005

JOHNNY KNIGA KUSTANNUS,
IMPRINT OF WERNER SÖDERSTRÖM CORPORATION,
PL 314 (KORKEAVUORENKATU 37), 00101 HELSINKI
ISBN 978-951-0-40933-6
PAINETTU EU:SSA

»Mutta vähitellen se rohkaisi mielensä, lensi hänen luokseen ja veti nokallaan pois orjantappurapiikin, joka oli tunkeutunut ristiinnaulitun otsaan.

Mutta linnun sitä tehdessä tipahti pisara ristiinnaulitun verta sen rinnalle. Se levisi nopeasti pitkin rintaa ja punasi kaikki pienet hennot rintasulat.

Mutta ristiinnaulittu avasi huulensa ja kuiskasi linnulle:
»Armeliaisuutesi vuoksi saat sen, mitä innokkaimmin olet toivonut.»

SELMA LAGERLÖF,
Legendoja Kristuksesta (suom. Helmi Setälä)

OSA I | Maasta

1 | Alnabrun tulliasema, 1. marraskuuta 1999

Harmaa lintu räpisteli vähän väliä Harryn näkökenttään. Hän rummutti auton rattia. Joku oli puhunut hitaasta ajasta eilen tv:ssä. Tämä oli hidasta aikaa. Samanlaista kuin jouluaattona, kun odotetaan joulupukkia. Tai sähkötuolissa, ennen kuin virta kytetään päälle.

Rummutus voimistui.

He olivat pysäköineet auton tulliaseman lippukassojen takana olevalle aukealle. Ellen väänsi autoradiota aavistuksen kovemmalle. Toimittaja puhui juhlallisen ja hartaan kuuloisella äänellä:

»Lentokone laskeutui viisikymmentä minuuttia sitten, ja taas kello 6.38 presidentti laski jalkansa ensi kertaa norjalaiselle maaperälle. Jevnakerin kunnanvaltuuston puheenjohtaja toivotti hänet tervetulleeksi. Täällä Oslossa on kaunis syyspäivä, norjalaiset puitteet huippukokoukselle ovat mahtavat. Kuunnelkaamme taas kerran, mitä presidentti sanoi lehdistötilaisuudessaan puoli tuntia sitten.»

Sama kuultiin jo kolmatta kertaa. Harry näki jälleen sielunsa silmin sulkuaidan takana tungeksivan, hälisevän lehdistöväen. Ja toisella puolella seisovat harmaapukuiset miehet, jotka eivät juuri pinnistelleet ollakseen näyttämättä salaisen palvelun agenteilta; he kohottelivat ja laskivat hartioitaan tarkkaillessaan ihmisjoukkoa, tarkistivat kahdennentoista kerran, että vastaanotin oli kunnolla korvassa, tarkkailivat ihmisjoukkoa, ryhdistivät aurinkolasejaan, tarkkailivat ihmisjoukkoa, pysähtyivät pariiksi sekunniksi katsomaan valokuvaajaa jolla oli vähän liian pitkä kauko-objektiivi, jatkoivat tarkkailuaan, tarkistivat kolmannentoista kerran, että vastaanotin oli kunnolla korvassa. Joku lausui tervetuliaissanat englanniksi, sen jälkeen oli hetken hiljaista ennen kuin mikrofonista alkoi kuulua rahinaa.

»*First let me say I'm delighted to be here...*» presidentti sanoi jo neljännen kerran käheällä, leveällä amerikkalaisaksentilla.

»Luin, että eräs tunnettu amerikkalainen psykologi on sitä mieltä, että presidentillä on MPD», Ellen sanoi.

»MPD?»

»Sivupersonahäiriö. Jekyll ja Hyde. Psykologi arveli, ettei hänen tavallinen persoonallisuutensa tiennyt lainkaan, että toinen persoonallisuus, seksipeto, harrasti seksiä eri naisten kanssa. Sen takia häntä ei myöskään voitu oikeudessa tuomita valan rikkomisesta.»

»Jestas», Harry sanoi katsellessaan korkealla heidän yläpuolellaan kaartelevaa helikopteria.

Radiossa joku kysyi presidentiltä norjalaisittain korostaen:

»Herra presidentti, tämä on ensimmäinen kerta kun istuva presidentti vierailee Norjassa. Miltä nyt tuntuu?»

Tauko.

»Oli erittäin mukavaa tulla tänne taas uudestaan. Ja se, että Israelin ja palestiinalaisten johtajat voivat tavata täällä, on mielestäni vielä tärkeämpää. Avain...»

»Muistatteko mitään edellisestä Norjan-vierailustanne, herra presidentti?»

»Totta kai. Tämänpäiväisten keskustelujen osalta toivon, että me voimme...»

»Millainen merkitys Oslolla ja Norjalla on ollut maailmanrauhalle, herra presidentti?»

»Norjan rooli on ollut erittäin merkittävä.»

Ja ilman norjalaista korostusta:

»Millaisten konkreettisten tavoitteiden saavuttaminen on teidän mielestänne realistista, herra presidentti?»

Lähetys katkesi ja siirtyi studioon:

»Siinä kuulumme! Presidentin mielestä Norjalla on ollut merkittävä rooli... tuota, Lähi-idän rauhanneuvotteluissa. Juuri nyt presidentti on matkalla...»

Harry ähkäisi ja sammutti radion. »Mikä tätä maata oikein vaivaa, Ellen?»

Ellen kohautti hartioitaan.

»Piste 27 ohitettu», kuului kojelaudalla olevasta rätisevästä radiopuhelimesta.

Harry vilkaisi Elleniä.

»Ovatko kaikki valmiina asemissaan?» hän kysyi. Ellen nyökäsi.

»H-hetki on sitten ihan pian», hän sanoi. Ellen pyöritteli silmiään. Harry toisti samat sanat jo viidennen kerran sen jälkeen, kun saattue oli lähtenyt liikkeelle Gardermoenin lentokentältä. He näkivät sijainnistaan tyhjän moottoritien tulliasemalta aina Trosterudiin ja Furusetiin saakka. Siniset valot vilkkuivat äänehti auton katolla. Harry veivasi ikkunan auki ja työnsi kätensä ulos irrottaakseen tuulilasinyyhkimen alapuolelle takertuneen kiihtuneen kellertävän lehden.

»Punarinta», Ellen sanoi ja osoitti sormellaan. »Harvinainen lintu näin myöhään syksyllä.»

»Missä?

»Tuolla. Lippukassan katolla.»

Harry kumartui eteenpäin ja katsoi etuikkunasta.

»Niinkö? Onko tuo vai punarinta?»

»Jep. Paitsi et sinä kyllä taida erottaa sitä punakylkirastaasta, vai mitä?»

»Oikeassa olet.» Harry varjosti kädellä silmiään. Oliko hänen näkönsä heikentymässä?

»Punarinta on erikoinen lintu», Ellen sanoi ja kiersi termoskannun korkin kiinni.

»Epäilemättä», Harry tokaisi.

»Yhdeksänkymmentä prosenttia niistä lentää etelään, ja muutama ottaa riskin ja jää tänne, ikään kuin.»

»Ai ikään kuin jää?»

Taas radiopuhelimesta kuului rätinää:

»62 päämajalle. Tunnistamaton auto seisoo pysäköitynä tien sivussa kahdensadan metrin päässä Lørenskogin liittymästä.»

Päämajasta vastasi matala ääni Bergenin murteella:

»Hetki, 62. Tarkistetaan.»

Hiljaisuus.

»Tarkistittekö te vessat?» Harry kysyi nyökäten kohti Esson huoltoasemaa.

»Tarkistimme. Huoltoasemalla ei ole asiakkaita eikä työntekijöitä. Paitsi pomo. Hänet me lukitsimme omaan toimistoonsa.»

»Entä lippukassat?»

»Tarkistettu. Hellitä jo, Harry, kaikki tarkistuslistan kohdat on rastitettu. Niin, ne jotka jäävät, ottavat sen riskin ettei talvesta

tulekaan leuto, eikö? Kaikki voi mennä hyvin, mutta jos ne ovat väärässä, ne kuolevat. Eli miksei kannata lentää joka tapauksessa etelään? saatat ehkä ihmetellä. Ovatko ne vain laiskoja, ne linnut, jotka jäävät?»

Harry katsoi peiliin ja näki molemmin puolin rautatiesiltaa olevat vartijat. Mustissa vaatteissa ja kypärä päässä ja MP5-konepistooli kaulassa. Täältä asti näki, kuinka jännittyneitä he olivat.

»Idea on siinä, että jos talvesta tulee leuto, ne pääsevät valitsemaan parhaat pesimäpaikat *ennen* kuin muut palaavat takaisin», Ellen sanoi yrittäessään mahduttaa termospulloa jo valmiiksi täpötäyteen hansikaslokeroon. »Riski on laskelmoitu, ymmärrätkö? Elämästä tulee pelkkää juhlaa, tai sitten kaikki menee ihan poskelleen. Ota riski tai jänistä. Jos otat riskin, tipahdat ehkä oksaltasi umpijäässä etkä sula, ennen kuin on taas kevät. Jos jänistät, et ehkä pääse naimaan kun tulet takaisin. Sellaisia ikuisuuskytymyksiähän elämässä joutuu aina pohtimaan.»

»Sinulla on luotiliivi päällä, eikö olekin?» Harry kääntyi katsoomaan Elleniä.

Ellen ei vastannut, tuijotti vain moottoritielle pudistellen hitaasti päätään.

»Onko vai eikö ole?»

Ellen kopautti rystysillä rintaansa vastaukseksi.

»Kevyt?»

Ellen nyökkäsi.

»Hitto sinun kanssasi, Ellen! Minähän annoin määräyksen luotiliiveistä. Ei mitään Mikki Hiiri -liiviä.»

»Tiedätkö, millaisia salaisen palvelun miehet täällä käyttävät?»

»Anna kun arvaan. Kevyitä liivejä?»

»Nimenomaan.»

»No tiedätkö sinä, mistä minä en piittaa paskan vertaa?»

»Anna kun arvaan. Salaisesta palvelusta?»

»Nimenomaan.»

Ellen nauroi. Harry ei hänkään voinut olla hymyilemättä. Radio rätisi.

»Päämaja 62:lle. Salaisesta palvelusta sanotaan, että Lørenskogin liittymän läheisyyteen pysäköity ajoneuvo on heidän autonsa.»

»62. Tieto vastaanotettu.»

»Siinä näet», Harry sanoi ja löi ärtyneenä rattia toisella kädellään. »Ei minkäänlaista kommunikointia, SS-miehet sooloilevat miten heitä huvittaa. Mitä se auto siellä tekee ilman että meille on ilmoitettu? Häh?»

»Tarkistaa, että me hoidamme hommamme», Ellen sanoi.

»Kuten *he* ovat meitä käskeneet.»

»Kyllä sinäkin *jotain* saat päättää, eli lakkaa valittamasta», sanoi Ellen. »Ja lopeta se ratin rummuttaminen.»

Harry laski kuuliaisesti kädet syliinsä. Ellen hymyili. Harry päästi pitkän huokauksen hokien samalla: »Juujuujuu.»

Hänen sormensa koskettivat virka-aseen kahvaa, se oli 38-kaliiperinen kuudesti laukeava Smith & Wesson. Vyössä oli lisäksi kaksi kuuden patruunan rullaa. Hän taputteli revolveria tietoisena siitä, ettei hänellä tarkasti ottaen ollut voimassa olevaa aseenkantolupaa. Ehkä hänen näkönsä todella oli heikkenevässä, koska hän ei viimetalvisen 40 tunnin kurssin jälkeen ollut läpäissyt ampumakoetta. Vaikkei se ollutkaan millään muotoa epätavallista, niin Harryn kohdalla kerta oli ensimmäinen, eikä se miellyttänyt häntä lainkaan. Hänen ei olisi tarvinnut muuta kuin käydä uusimassa koe, monet tarvitsivat neljä tai viisikin yritystä, mutta jostain syystä hän oli aina vain lykännyt sitä.

Taas ratinaa: »Piste 28 ohitettu.»

»Se oli Romeriken poliisipiirin toiseksi viimeinen tarkistus-piste», Harry sanoi. »Seuraava tarkistuspiste on Karihaugenissa, ja sen jälkeen tässä.»

»Miksei tätä voi tehdä niin kuin ennenkin, niin että sanottaisiin vain, missä saattue on, eikä lueteltaisi noita typeriä numeroita?» Ellen kysyi valittavaan sävyyn.

»Arvaa.»

He vastasivat yhteen ääneen: »Salainen palvelu!» ja purskah-tivat nauruun.

»Piste 29 ohitettu.»

Harry vilkaisi kelloa.

»Ok, he ovat tässä kolmen minuutin päästä. Säädän radiopuhelimen Oslon poliisipiirin taajuudelle. Tee viimeinen tarkistus.»

Radiosta kuului ulinaa ja piipitystä, ja samaan aikaan Ellen sulki silmänsä keskittyäkseen kuuntelemaan tiiviiseen tahtiin saa-

puvia varmistuksia. Sitten hän ripusti mikrofonin takaisin telineeseen. »Kaikki ovat valmiina omilla paikoillaan.»

»Kiitos. Pane kypärä päähän.»

»Mitä? Älä viitsi, Harry.»

»Kuulit, mitä sanoin.»

»Pane itse kypärä päähän!»

»Se on liian pieni.»

Uusi ääni: »Piste 1 ohitettu.»

»Hemmetti, että osaatkin välillä olla niin... epäammattimainen.» Ellen kiskaisi kypärän päähänsä, kiinnitti leukaremmen ja irvisti peilikuvalleen.

»Minäkin rakastan sinua», Harry sanoi tähyillessään tietä kii-
karilla. »Nyt näkyy.»

Karihaugeniin vievän mäen päällä erottui metallin välkettä. Harry näki toistaiseksi vasta saattueen ensimmäisen auton, mutta hän tiesi järjestyksen: kuusi valvontaosaston erikoiskoulutuksen saanutta moottoripyöräpoliisia, kaksi norjalaista poliisiautoa, yksi salaisen palvelun auto, sen jälkeen kaksi Cadillac Fleetwoodia, salaisen palvelun erikoisajoneuvoa, jotka lennätettiin varta vasten paikalle USA:sta, ja toisessa niistä istui presidentti. Kummassa, se oli salaisuus. Tai ehkä hän istui molemmissa, Harry ajatteli. Jekyll toisessa ja Hyde toisessa. Seuraavaksi tuli isompia kulkuneuvoja: ambulanssi, viestintäauto sekä lisää salaisen palvelun autoja.

»Rauhalliselta näyttää», Harry sanoi. Hänen kiikkarinsa siirtyi hitaasti oikealta vasemmalle. Ilma väreili asfaltin yllä, vaikka oli-
kin viileä marraskuinen aamu.

Ellen erotti ensimmäisenä tulevan auton ääriiviivat. Puolen minuutin kuluttua autot olisivat ohittaneet tulliaseman, ja heidän työnsä olisi tehty. Ja kahden päivän päästä, kun samat autot olisivat ohittaneet tulliaseman matkalla toiseen suuntaan, hän ja Harry pääsisivät palaamaan takaisin tavanomaisiin poliisitehtäviinsä. Ellenistä oli mukavampi seurustella henkirikososaston vainajien kanssa kuin nousta kolmelta aamuyöllä istumaan kylmässä Volvossa ainoana kumppaninaan kiukkuinen, mitä ilmeisimmin saamansa vastuun rasittama Harry.

Harryn tasaista hengitystä lukuun ottamatta autossa oli hiljaista. Ellen tarkisti, että molempien radioiden merkkivalo paloi. Autosattue oli ehtinyt jo melkein mäen alle. Ellen päätti men-

nä työpäivän jälkeen Tørst-ravintolaan juomaan itsensä humalaan. Siellä oli eräs mies, jonka kanssa hän oli pitänyt silmäpeliä, miehellä oli mustat kiharat hiukset ja ruskeat, aavistuksen vaarallisen näköiset silmät. Hän oli laiha. Vähän boheemin, älykkään näköinen. Ehkä...

»Mitä hel...»

Harry oli jo napannut mikrofonin käteensä. »Kolmas lippukassa vasemmalta, siellä seisoo joku. Onko jollain tietoa, kuka se on?»

Radiosta kuului vastaukseksi pelkkää rätinää, ja Ellenin katse siirtyi nopeasti lippukassalta toiselle. Tuolla! Hän erotti miehen selän luukun ruskehtavan lasin takana – vain neljän-viidenkymmenen metrin päässä heistä. Miehen profiili näkyi vastavalossa selvästi. Samoin lyhyt piippumainen uloke, joka törrötti ylös hänen olkapäästään.

»Ase!» Ellen huudahti. »Hänellä on konepistooli!»

»Hitto!» Harry potkaisi auton oven auki, tarttui molemmilla käsillä karmin yläosaan ja heilautti itsensä ulos. Ellen tuijotti autoa saattuetta. Se ei ollut enää kuin muutaman sadan metrin päässä. Harry kurkisti sisään auton ovesta.

»Meidän väkeä se ei ole, mutta ehkä salaisesta palvelusta», hän sanoi. »Ota yhteys päämajaan.» Hänellä oli revolveri jo valmiiksi kädessään.

»Harry...»

»Nyt! Ja torvi soimaan, jos päämajasta sanotaan, että se on SS-mies.»

Harry lähti juoksemaan lippukassaa ja pukuun verhoutunutta selkää kohti. Piipusta päätellen ase näytti Uzilta. Kirpeä aamuilma pisteli keuhkoissa.

»Poliisi!» Harry karjui. »*Police!*»

Ei minkäänlaista reaktiota, lippukassojen paksu lasi oli suunniteltu pitämään liikenteen melu ulkopuolella. Mies oli kääntynyt katsomaan lähestyvää autosaattuetta, ja Harry erotti mustat Ray Ban -merkkiset aurinkolasit. Salaisen palvelun mies. Tai joku, joka halusi näyttää sellaiselta.

Vielä kaksikymmentä metriä.

Miten mies olisi päässyt lukittuun lippukokuun, ellei hän ollut heidän väkeään? Hemmetti! Moottoripyörien ääni kuului jo. Hän ei ehtisi lippukassalle saakka.

Hän poisti varmistimen ja tähtäsi rukoillen mielessään, että auton merkkiään katkaisisi hiljaisuuden tänä kummallisena aamuna suljetun moottoritien varrella, missä hän ei missään vaiheessa oikeastaan olisi halunnut olla. Ohjeistus oli selkeä, mutta siitä huolimatta hän ei voinut olla ajattelematta:

Kevyt suojaliivi. Ei kommunikaatiota. Ammu, syy ei ole sinun. Onkohan hänellä perhettä?

Saattue näkyi lippukojun takaa, ja se lähestyi nopeasti. Kahden sekunnin päästä Cadillacit olisivat lippukassan kohdalla. Vasemmassa silmäkulmassa näkyi liikettä, pieni lintu pyrähti lentoon lippukassan katolta.

Ota riski tai jänistä... sellaisia ikuisuuskesymyksiä.

Hän ajatteli suojaliivin matalaa kaula-aukkoa, siirsi revolverin tähtäintä puoli tuumaa alaspäin. Moottoripyöristä lähtevä meteli oli korviahuumaava.

2 | Oslo, tiistaina 5. lokakuuta 1999

»Se juuri on pelkkää suurta huijausta», sanoi kaljuksi ajeltu mies ja loi katseen edessään olevaan käsikirjoitukseen. Pää, kulmakarvat, pullistelevat käsivarret, jopa puhujakorokkeesta kiinni pitävät valtavat kämmenet: kaikki oli puhdasta ja paljaaksi ajeltua. Hän nojautui eteenpäin, lähemmäs mikrofonia.

»Vuoden 1945 jälkeen kansallissocialismin vastustajat ovat luoneet perustan demokraattisille ja taloudellisille periaatteilleen ja kehittäneet ja noudattaneet niitä. Sen seurauksena ei maailmassa ole nähty auringon laskevan yhtenäkin sellaisena päivänä, ettei jossain sodittaisi. Jopa Euroopassa on koettu sotia ja kansanmurhia. Kolmannessa maailmassa miljoonat kuolevat nälkään – ja Eurooppaa uhkaa massiivinen maahanmuuttoliike, joka puolestaan aiheuttaa kaaosta, hätää ja taistelua olemassaolosta.»

Miehen puhe taukosi ja hän katseli ympärilleen. Huoneessa oli kuolemanhiljaista, vain yksi miehen takana olevalla penkillä istuvista kuulijoista taputti varovasti. Kun mies jatkoi kiihtynyttä julistustaan, mikrofonin alla oleva pieni punainen lampu alkoi loistaa hälyttävän punaisena merkiksi siitä, etteivät äänityslaitteeseen saapuvat signaalit olleet sellaisia kuin olisi pitänyt.

»Huolettomasta hyvinvoinnista on meidänkin kohdallamme vain lyhyt matka siihen, ettemme voi luottaa muihin kuin itseemme ja omaan yhteisöömme. Sota, taloudellinen tai ekologinen katastrofi – ja koko se lakien ja säännösten verkosto, joka käden käänteessä muuttaa meidät passiivisiksi sosiaalitapauksiksi, on yhtäkkiä mennyttä. Edellinen suuri huijaus tapahtui vuonna 1940, kun niin sanotut kansalliset johtajamme livistivät vihollisen kynsistä pelastaakseen oman nahkansa. Ja veivät kultavarastot mennessään turvatakseen itselleen ylellisen elämän Lontoossa. Nyt vihollinen on taas täällä. Ja ne, joiden pitäisi puolustaa meidän intressejämme, pettävät meidät jälleen kerran. He antavat vihollisten rakentaa keskuuteemme moskeijoita, he antavat vihollisten ryöstää meidän vanhuksiamme ja sekoittaa vertansa meidän naistemme kanssa. Meidän velvollisuutemme norjalaisina on yksinkertaisesti suojella omaa rotuamme ja eliminoida joukossamme olevia pettureita.»

Hän selasi esiin seuraavaa sivua, mutta ylempää korokkeelta kuuluva rykäisy sai hänet keskeyttämään puuhansa ja nostamaan katseensa ylös.

»Kiitos, emmeköhän me ole kuulleet riittävästi», tuomari sanoi ja katsoi silmälasiansa yli: »Haluaako syyttäjä vielä esittää kysymyksiä syytetylle?»

Aurinko paistoi vinosti sisään Oslon oikeustalon salin numero 17 ikkunasta ja loi valheellisen sädekehän paljaaksi ajellun pään ympärille. Miehellä oli yllään valkoinen paita ja kapea solmio, todennäköisesti puolustusasianajajansa Johan Krohnin ehdotuksesta, joka istui nojaten taaksepäin ja pyöritellen kynää etusormensa ja peukalonsa välissä. Krohnin näkökulmasta tilanne oli monelta kannalta epämukava. Hän ei pitänyt suunnasta, johon syyttäjän kysymykset olivat alkaneeet viedä kuulustelua, eikä hän pitänyt asiakkaansa Sverre Olsenin avomielisestä julistuksesta eikä siitä, että tämä oli päättänyt kääriä paidanhihansa siten, että niin tuomari kuin apulaistuomaritkin näkivät kumpaakin kyynärpäätä koristavat hämähäkinverkkotatuoinnit ja vasemmassa käsivarressa olevan hakaristien rivistön. Oikeaan käsivarteen oli tatuoitu muinaisnorjalaisin symbolein koristeltu kettinkireunus, jonka keskellä luki VALKYRIA kirjoitettuna mustin, goottilaisin kirjaimin. Valkyria oli erään Nordstrandin Sæterkrysetissä majailleen uusnatsistisen ryhmittymän nimi.

Mutta kaikista eniten Johan Krohnia ärsytti se, että koko oikeusjutussa oli jotain hämää, hän ei vain keksinyt, mitä.

Syyttäjä, pienikokoinen mies nimeltä Herman Groth, käänsi mikrofonin itseään kohti pikkusormellaan, jossa koreili lakimiesliiton tunnuksella varustettu sormus.

»Pari viimeistä kysymystä vielä, herra tuomari.» Syyttäjän ääni oli pehmeä ja hillitty. Mikrofonin alla oleva lamppu paloi vihreänä.

»Kun astuit sisään Dronningens gaten Dennis Kebabiin kello yhdeksältä tammikuun kolmantena päivänä, niin oliko sinulla silloin selkeä suunnitelma toteuttaa oma osuutesi siitä rodun suojelemisesta, joka sanojesi mukaan on meidän velvollisuutemme?»

Johan Krohn säntäsi tarttumaan mikrofoniin:

»Asiakkaani on jo vastannut, että hänen ja paikan vietnamlaisen omistajan välille syttyi riita.» Punainen valo. »Häntä yllytettiin», Krohn sanoi. »Mikään ei viittaa siihen, että teko olisi ollut harkittu.»

Groth ummisti silmänsä hetkeksi:

»Mikäli se, mitä asianajajasi sanoo, pitää paikkansa, Olsen, niin sinulla siis oli aivan sattumalta mukana pesäpallomaila?»

»Itsepuolustukseksi», Krohn keskeytti ja levitteli voimattomana käsiään:

»Herra tuomari, asiakkaani on jo vastannut näihin kysymyksiin.»

Tuomari hieroi leukaansa katsellen puolustusasianajajaa. Kaikki tiesivät, että Johan Krohn jr. oli tuleva huippuasianajaja, eikä vähiten Johan Krohn itse, ja nimenomaan viimeksi mainittu oli luultavasti suurimpana syynä siihen, että tuomari joutui hieman vastahakoisesti myöntämään:

»Yhdyn puolustuksen kantaan. Ellei syyttäjällä ole uusia näkökohtia asiaan, pyydän, että siirrymme eteenpäin.»

Groth räväytti silmänsä niin ammolleen, että iiriksen ylä- ja alapuolelle ilmestyi kapea valkoinen viiru. Hän nyökkäsi. Sitten hän näytti sanomalehteä kohottaen sen väsyneesti ilmaan.

»Tämä on tammikuun kahdentenakymmenentenäviidentenä päivänä ilmestynyt sanomalehti. Sivulla kahdeksan olevassa haastattelussa eräs syytetyn kanssa samaa mieltä olevista sanoo...»

»Vastustan...», Krohn aloitti.

Groth huokaisi. »Muutan sen näin: mieshenkilö, jolla on tapana lausua rasistisia mielipiteitä.»

Tuomari nyökkäsi vilkaisten samalla varoittavasti Krohnia. Groth jatkoi:

»Tämä mieshenkilö sanoo Dennis Kebabissa sattunutta välikohtausta kommentoidessaan, että me tarvitsemme Sverre Olsenin kaltaisia rasisteja saadaksemme Norjan takaisin. Haastattelussa sanaa 'rasisti' käytetään myönteisessä merkityksessä, arvonimenä. Pitääkö syytetty itseään rasistina?»

»Kyllä, minä olen rasisti», Olsen sanoi, ennen kuin Krohn ehti keskeyttää. »Siinä merkityksessä kuin minä itse sanan tulkitsen.»

»Ja mikähän se sellainen merkitys on?» Groth kysyi hymyillen.

Krohn puristi kätensä nyrkkiin pöydän alla ja katsoi ylöspäin kohti koroketta, tuomarin molemmin puolin istuvia kahta apulaistuomaria. He kolme päättäisivät, millainen kohtalo hänen asiakastaan lähivuosina odottaisi ja millainen hänen oma asemansa Tost-rupkjellerenissa, laki-ihmisten suosimassa kokoontumispaikassa olisi seuraavina kuukausina. Kaksi tavallisen kansan edustajaa, yleisen omantunnon äänellä puhujaa. »Maallikkotuomareiksi» heitä oli ennen kutsuttu, mutta nimeä pidettiin kaiketi liian halventavana. Tuomarin oikealla puolella istuva apulaistuomari oli nuori, edulliseen ja järkevään työpukuun pukeutunut mies, joka tuskin uskalsi katsettaan nostaa. Vasemmalla istuva nuori, pulleahko nainen näytti siltä kuin olisi vain ollut seuraavinaan oikeussalin tapahtumia ja keskittynyt kurottamaan niskaansa, jottei salissa istuva yleisö näkisi hänen alkavaa kaksoisleukaansa. Keskivertonorjalaisia. Mitä he tiesivät sellaisista kuin Sverre Olsen? Mitä he edes halusivat tietää?

Kahdeksan todistajaa oli nähnyt Sverre Olsenin astuvan sisään katukeittiöön maila kainalossaan ja lyhyen, toraisan sananvaihdon jälkeen lyövän mailalla päähän paikan omistajaa Ho Daita, neljäkymmentävuotiasta vietnamilaista, joka oli tullut Norjaan venepakolaisena vuonna 1978. Isku oli ollut niin voimakas, ettei Ho Dai enää koskaan pystyisi kävelemään. Kun Olsen ryhtyi puhumaan, Johan Krohn jr. oli jo muotoilemassa mielessään valitusta hovioikeuteen.

»*Ras-ismi*», Olsen luki löydettyään papereistaan kohdan, jota oli etsimässä. »On ikuista taistelua perinnöllisiä sairauksia, degeneroitumista ja sukupuuttoon kuolemista vastaan, ja samalla unelma terveemmästä yhteiskunnasta ja paremmasta elämänlaadusta.

Rotujen sekoittuminen on eräs muoto bilateraalista kansanmurhasta. Maailmassa, jossa on suunniteltu geenipankkeja pienimänkin koppakuoriaisen säilyttämiseksi, on yleisesti hyväksyttyä sekoittaa ja tuhota ihmisrotuja, jotka ovat vuosituhansia kestäneen kehityksen tulosta. Arvostetussa *American Psychologist* -aika-lehdessä vuonna 1972 ilmestyneessä artikkelissa viisikymmentä amerikkalaista ja eurooppalaista tiedemiestä varoitti siitä, kuinka kohtalokasta geenitieteellisen keskustelun vaientaminen voi olla.»

Olsen keskeytti puheensa, pyyhkäisi katseellaan yli salin numero 17 ja kohotti oikean etusormensa pystyyn. Hän oli kääntynyt syyttäjää kohti niin, että Krohn näki haalean Sieg Heil -tatuoinnin paljaaksi ajellussa kuopassa, takaraivon ja niskan välissä, tatuointi oli kuin äänetön huuto ja groteskilla tavalla omituinen vastapaino miehen kylmäkiskoiselle retoriikalle. Olsenin puhetta seuranneen hiljaisuuden aikana käytävältä kantautuvasta melusta Krohn päätteli, että salista numero 18 oli lähdetty lounastauolle. Sekunnit kuluivat. Krohn muisti lukeneensa jostain, että Adolf Hitler saattoi pitää joukkokokouksissaan jopa kolmen minuutin mittaisia taidepaukseja. Kun Olsen jatkoi, hän löi tahtia sormellaan aivan kuin iskostaakseen jokaisen sanan ja lauseen kuulijoiden mieliin:

»Ne teistä, jotka eivät ole näkevinään käynnissä olevaa rotutaistelua, ovat joko sokeita tai pettureita.»

Hän joi vettä lasista, jonka oikeusavustaja oli asettanut hänen eteensä.

Syyttäjä puuttui puheeseen:

»Ja onko niin, että siinä taistelussa sinä ja sinun kannattajasi, joita nytkin istuu tässä salissa, olette ainoita, joilla on oikeus hyökätä?»

Yleisössä istuvien skinien joukosta kuului buu-huutoja.

»Me emme hyökkää, me puolustaudumme», Olsen sanoi. »Se on jokaisen rodun oikeus ja velvollisuus.»

Yleisön seasta kuului huuto, jonka Olsen kuuli ja välitti eteenpäin hymy huulillaan:

»Myös muiden rotujen edustajissa voi olla rotutietoisia kansallissosialisteja.»

Naurua ja hajanaisia suosionosoituksia. Tuomari pyysi hiljaisuutta, ennen kuin loi kysyvän katseen syyttäjään.

»Ei muuta», Groth sanoi.

»Haluaako puolustus kysyä vielä jotain?»

Krohn pudisti päätään.

»Siinä tapauksessa pyydän, että syyttäjän ensimmäinen todistaja haetaan kuultavaksi.»

Syyttäjä nyökkäsi oikeusavustajalle, joka avasi salin perällä olevan oven, kurkisti ulos ja sanoi jotain. Ulkopuolelta kuului tuolin kolinaa lattiaa vasten, sitten ovi aukesi kokonaan ja sisään kiiruhti isokokoinen mies. Krohn pani merkille, että miehellä oli yllään hieman ahdas pikkutakki, mustat farkut ja niiden lisäksi tukevat Dr. Martensin varsikengät. Melkein kaljuksi ajeltu pää ja atleettinen, hoikka ruumiinrakenne viittasivat siihen, että mies oli iältään kolmenkymmenen korvilla. Punoittavat silmät ja niiden alla olevat pussit sekä kalpeat, sieltä täältä katkenneiden verisuonten läikittämät kasvot osoittivat kuitenkin lähemmäs viittäkymmentä.

»Ylikonstaapeli Harry Hole?» tuomari kysyi, kun mies oli istunut paikalleen todistaja-aitioon.

»Kyllä.»

»Kotiosoitetta ei näköjään ole ilmoitettu?»

»Se on salainen.» Hole osoitti peukalolla olkansa yli. »Nuo yrittivät tunkeutua kotiini.»

Lisää buu-huutoja.

»Oletko jo aiemmin antanut vakuutesi, Hole? Siis vannonut valan?»

»Olen.»

Krohnin pää pompahti ylös vikkelaasti kuin muovikoirilla, joita jotkut autoilijat tapaavat pitää hattuhyllyllä. Hän ryhtyi kuumaisesti selaamaan papereitaan.

»Sinähän toimit väkivaltaosastolla henkirikostutkijana, Hole», Groth sanoi. »Miksi tämä juttu annettiin sinulle?»

»Koska me arvioimme tilanteen väärin», Hole sanoi.

»Niinkö?»

»Emme olettaneet, että Ho Dai jäisi henkiin. Yleensä niin ei käy, kun kallo on murskana ja osa sisuskaluista pihalla.»

Krohn näki apulaistuomareiden kasvojen vääntyvän tahattoomaan irvistyksen. Mutta enää se ei haitannut. Hän oli löytänyt paperin, jossa luki apulaistuomareiden nimet. Ja siellä se oli: virhe.

»Sinä kuolet.»

Sanat kaikuivat vanhan miehen korvissa yhä vieläkin, kun hän oli jo ulkona rappukäytävästä ja seisoj portailta kirkkaan syysaurinon häikäisemänä. Pupillien kutistuessa hiljalleen normaaleiksi hän otti tukea porraskaiteesta ja hengitti syvään ja hitaasti. Hän kuunteli autojen, raitiovaunujen ja piipittävien liikennevalojen kakofoniaa. Ja ihmisten ääniä – kiihtyneitä ja iloisia ääniä, jotka kiiruhtivat ohitse kengänkannat kopisten. Ja musiikkia, oliko hän koskaan ennen kuullut näin paljon musiikkia? Mikään ei kuitenkaan onnistunut peittämään korvissa kaikuvia sanoja:

»Sinä kuolet.»

Kuinkahan monta kertaa hän olikaan seissyt näillä portailta, tohtori Buerin vastaanoton ulkopuolella? Kaksi kertaa vuodessa neljäkymmenen vuoden ajan, se teki yhteensä kahdeksankymmentä kertaa. Kahdeksankymmentä päivää, ihan samanlaista kuin tämäkin, mutta koskaan, ikinä ennen kuin nyt hän ei ollut huomannut, millainen vilinä kadulla kävi, millainen huike, millainen ahnehtiva elämänhalu katukuvaa leimasi. Oli lokakuu, mutta tuntui siltä kuin olisi ollut toukokuu. Ensimmäinen rauhan päivä. Vai liioitteliko hän? Hän kuuli naisen äänen, näki auringosta juoksevan hahmon ääriviivat, kasvot, jotka sulautuivat niitä ympäröivään valkoiseen sädekehään.

»Sinä kuolet.»

Valkoinen muuttui taas väreiksi, edessä näkyi jälleen Karl Johans gate. Vanhus kulki portaat alas ja jäi paikalleen katselemaan oikealle ja vasemmalle, aivan kuin ei olisi osannut päättää, mihin suuntaan lähteä, ja vaipui ajatuksiinsa. Sitten hän hätkähti kuin joku olisi herättänyt hänet ja lähti kävelemään kohti kuninkaalinnaa. Askeleet olivat epävarmat, katse oli luotu alas maahan, ja laiha ruumis oli käpertynyt kokoon sitä peittävän, vähän liian suuren talvitakin alla.

»Kasvain on levinnyt», oli tohtori Buer sanonut.

»Jaa», hän oli vastannut, katsonut Bueria ja miettinyt mielessään, opetettiinko lääketieteellisessä ottamaan silmälasit pois aina kun oli vakavaa kerrottavaa, vai oliko se vain likinäköisten lääkärien tapa välttyä näkemästä potilaan katsetta. Tohtori Konrad Buer oli alkanut muistuttaa isäänsä nyt kun hiusrajakin oli alka-

»Norjalaiskirjailija tekee rikoskirjasarjansa kolmannella teoksella täysosuman.»

– Kainuun Sanomat

 Johnny
Kniga

ISBN 978-951-0-40933-6

kl 84.2 HARRY HOLE #3

WWW.JOHNNYKNIGA.FI

